

היה צה"ל חזק יותר! כעבור כמה ימים פרצה מלחמת יום הכיפורים.

אחרי המלחמה נסעה מישפחה הדר לארצות-הברית. שם עולדו אלמה ודיאה. הם התגוררו בניו-יורק, ורחל למדה ב־סטודיו למישחק של יוטה האגן. בדרך־כלל עורכת המורה הדגולה שני מיבחנים. במיקרה של רחל, הספיק מיבחן אחד.

אחרי תקופה ארוכה בניו-יורק, עברה מישפחה הצעירה להתגורר בבית כפרי ביער ליד וודסטוק. שם, בין הנחלים והיעצים, מצאה רחל את השלווה. "טיילנו ביער. בני גמר את כל הספריה. ואני

לאבא אסור

היה לדעת

שהבת משחקת

והילדות קטפנו תפוחים. בין בית לבית הפריד הר, ופיתאום שמעתי את השקט."

לפני שנה חזרה מישפחה ארצה. כיוון שמצבה הכלכלי שפיר, החליטה רחל שלא לחפש עבודה בתיאטרון. היא נתנה לילדות ולעצמה זמן להתרגל למקום-המגורים החדש. ורק אחר־כך ניגשה למיבחנים.

את המיבחן הראשון עברה בהצלחה, וקיבלה תפקיד ראשי בסרט פרקט, שציי לומיו נידחו בינתיים. גם את המיבחן השני עברה בהצלחה, וזכתה בתפקיד הנערה בסרטו של אבי כהן. היא ניגשה למיבחן השלישי וגם אותו עברה בהצלחה. הפעם היא משתתפת ב־סידרה בת 20 פרקים על תולדות הישוב, כשבכל סידרה היא מגלמת דמות אחרת.

עד היום מקפידה רחל על דיני-כשרות במטבחיה והיא אומרת: "יש דברים ש־פשוט אי־אפשר להשתחרר מהם." לעומת זאת, במישחק היא מסוגלת להשתחרר עבור כל תפקיד. אחרי שהוצג סירטה הקצר בטלוויזיה, כימעט ודאי שרחל הדר תהפוך שחקנית עסוקה מאד — אם תחליט המישפחה להישאר בארץ, ולא ליטול את מסה־הנדודים ולנסוע שוב לשנים אחדות לארצות-הברית.

היא אוהבת מאד את שתי בנותיה הפעורות שנולדו בארצות-הברית. לדבריה: "הילדות ניקו לי את הראש." על העובדה שבעלה ירש ירושה המאפשרת למישפחה לחיות ברווחה מבלי להיות מוטרדת בעניינים כספיים, היא מספרת בפשטות. לא באי נוחות, לא בהתפארות, כפי שהיא מספרת על העובדה שילדותיה החלו מבקרות השנה בגן. היא מספרת פרט זה, כדי להסביר מודע היא כה ברונית בתפר קידים המוצעים לה, מאז שהתחילה לבוא למבחנים.

אך סיפורה של רחל מתחיל הרחק מעולם הסרטים, ועל כך היא מספרת: "גדלתי בבית חרדי. אבי הוא רב, אך אינו מתפרנס מכך. לדבריו, מתורה לא עושים

כשחזרה משיעורי

המישחק, התגנבה

לחדרה דרך החלון

כסף, לכן הוא מעניק שעורי גמרא חנם ועובד למחיתו במשרד החקלאות. הוא חובש כובע ויש לו פיאות. לכבוד שבת הוא לובש חגורה מהודרת. מצד אחד הוא לא אומר הלל ביום העצמאות ומצד שני שירת בצבא, כי הוא מבין שאנחנו מדינה קטנה הזקוקה לכל חייל. למעשה, הוא נופל בין שני הכיסאות.

"אמא הולכת עם פיאה. היא אשה חרדית, אך יותר פתוחה מאבי. יש לי עוד אח ואחות, שניהם דתיים. למדתי בבית־ייעקב עד גיל 12, אחר־כך בבית־ספר תל־פיות ושנה אחת בקיבוץ תפוחים של אגודת־ישראל. לא החזקתי מעמד זמן רב בבתי־הספר. כשהגיע זמן הצבא הצהרתי

הסוד הנורא

"שם התיידדתי מאד עם הלן קופילר ביץ', זיכרונה לברכה. הייתי מסתובבת איתה בלילות. רק מי שבא לצוות עם שבע שחקניות יודע כמה קשה להתיידד עם אחת מהן. עם הלן זה היה קל. היא הייתה אישיות מיוחדת במינה.

"אחר־כך לקח אותי דויד לויץ להצגה בקץ הימים של הזו בהבימה. הזו אמר לי: 'כך בדיוק ראיתי את בריינלה'. הצגתי האחרונה בארץ הייתה התיקווה האחרונה של רחוב נחמני, בתיאטרון חיפה."

מה אמרו הוריה החרדיים על בתם שיצאה, כביכול, לתרבות רעה? אבא לא ידע. אמא גילתה, כאשר הגיע הבימה מיכתב שהודיע לי על אחת המילגות שבהן זכיתי. היא הייתה במתח עצום ופחדה שאבא שלי יגלה את הסוד הנורא. לא רציתי שהיא תסבול, לא רציתי לסבך אותה. קמתי, לקחתי את הדברים שלי ועזבתי. אחר־כך אבא שלי ידע. הוא הת' כוזב. לא הייתי הבת שהוא רצה שתהיה לו. תקופה מסויימת לא היו בינינו קשרים. אחר־כך, לאט־לאט."

ומתי חדלה רחל הדר מלהיות דתית? בהצגה של גיורא גודיק. עד אז הייתי בקאמרי, ואז לא היו הצגות ביום שישי. פעם, כשהצגנו בירושלים, והייתי צריכה לנסוע בשבת, כדי להגיע להצגה בזמן, או בשביל לא לחלל את השבת ביליתי בבית־מלון ירושלמי עד צאת הר שבת. בהצגה של גודיק היו הצגות ביום השישי. מרוב שנבהלתי מהעובדה שאני נוסעת בשבת, הדלקתי סיגרייה, וכך חטא גרר חטא."

לפני כארבע שנים החליט המחזאי יוסף בריוסף לכתוב כתבה על רחל פאנט לעיתון במחנה. איתו היה בני הדר, אז צלם העיתון. הוא צילם, הקליק הוליד עוד קליקים, ורחל אינה שוכחת אותו גליון ראשי־שנה חגיגי. לא רק מפני שאחר־כך התחתנה עם הצלם, אלא גם בגלל העובדה שבאותו גליון הופיעה כתבה גדולה, שה־כותרת שלה הייתה: "דרו: מעולם לא

הדר אצל ניסן נתיב ונהג ללוותה לביתה, סיפר כי בכל פעם שרחל הגיעה הביתה אחרי השעה עשר, היא נהגה לטפס לחדרה שבקומה השנייה בעזרת המרזב ועץ סמוך, כדי שבני־הבית לא ירגישו כי שבה בשעה כה מאוחרת.

"בסטודיו, לעומת זאת, כן עוררתי תשור מת־לב. אני כל החיים לובשת סמרטוטים. עכשיו זה באופנה, אבל אז, כשכולן לבשו מיני זה היה יוצא־דופן. ככה התלבשו הנערות החרדיות, ואני לא ניסיתי כלל לשנות את סיגנון־הלבוש שלי, ולהיות כמו החברים החילוניים שלי, היה חשוב לי להישאר אני ולעשות הכל בדרכי שלי. לא הייתי מורדת, לא בעטתי. חי־פשתי משהו שאמצא בו את עצמי."

אהבה

בלי ניסיון

אם כנערה חרדית לא היה הקשר עם בני המין השני מוזר בעיניה, מביך, קשה? לא היה בכיתה גבר־חלומות שהסעיר אותי. לא קרה לי משהו בתוך משהו. לא התאהבתי פיתאום, הקשר לא הביך אותי. להיפך, אני תמיד אמרתי שמפני שאין לי ניסיון בנושא של בני־לבינה, ולא עשיתי את זה אף פעם, הרי שבסצנות־אהבה, הדמיון שלי עושה את זה יותר טוב מאשר אילו היה לי ניסיון.

"באמצע השנה השלישית הרגשתי ש־אני בשלה לצאת לשוק החופשי. קיבלתי הצעה מהקאמרי ועזבתי את הסטודיו. שיי חקתי בחלום ליל קיץ בתפקיד של משרתת, וקיבלתי ביקורות טובות, זה היה נעים, כי זה לא היה תפקיד גדול, שבו רואים אותך. זה היה תפקיד שאם את לא עושה אותו טוב, פשוט לא רואים אותך.

"אחר־כך שיחקתי אצל גיורא גודיק, בהצגה בשם יום האבא שנכשלה. מאוחר יותר החלפתי את מיכל בתיאטרון בתפקיד אמיליה בבית ברנדה אלבה.

שאני דתית, זה היה מובן מאליו, כי הייתה דתית ובבית לא הרשו לי ללכת לצבא. לי עצמי זה לא היה איכפת. אחותי, לעומת זאת, ממש בכתה שירשו לה, אך אבי אסר."

הכפירה

הראשונה

מספרת רחל: "בערך בגיל 15 הת־וודעתי לעולם החיצון. הרגשתי שמה שאני מקבלת בבית, לא מספק אותי. הרי גשתי שאני רוצה דברים אחרים. צריך להבין, החינוך הדתי הוא כל־כך עמוק, הרי אסור אפילו לקטוף פרח בשבת. החו־קים בחינוך הזה הם מרגע לרגע אינם מותירים זמן לשאל מה ולמה. אלא שאני התחלתי לחשוב.

"הדת לא מילאה אותי כמו שהייתה צריכה, הבנתי שזה לא זה. הכפירה הרא־שונה שלי הייתה בהליכה לתיאטרון. מאוד התרגשתי. אני זוכרת שזה היה מחזה איטלקי שהוצג בהבימה. זה עניין אותי, והלכתי לראות עוד ועוד הצגות. התיאטרון רחוק תפס אותי. פיתאום התחלתי לחשוב: אולי גם אני יכולה לעמוד על הכמה ולשחק?

"יום אחד ראיתי ברחוב מודעה שניסן נתיב עורך מיבחנים לבית־הספר שלו למישחק. אפילו לא ידעתי איך קוראים מחזה ובכל זאת באתי, נבחנתי והתקבלתי. כשעשיתי את כל הדברים האלה, שהיו בבחינת איסור חמור עבורי, לא הרי־גשתי עושה עושה משהו אסור. אומנם עשיתי הכל בחשאיות, כדי שלא ידעו בבית, פשוט לא רציתי לפגוע בהוריי. בעצם, אין לי, ולא היה לי יחס רע לדת. הרי הדת אינה אשמה בכך שלא הצליחה לספק אותי.

"הלימודים היו אחרי הצהריים ובבוקר למדתי לבחינות הבגרות. הייתי מגיעה הביתה בשעות סבירות, כך שלא עוררתי תשומת־לב. בשעות אדם שפירא, שלמד עם רחל

